

بررسی فقهی و حقوقی عنصر مصلحت در قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۱

عادل اصغر پورطلوعی^۱، سودا غلامی باغی^۲

^۱ هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شبستر

^۲ کارشناسی ارشد فقه و معارف اسلامی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شبستر

چکیده

خانواده به عنوان نهادی مهم در جامعه، جایگاه ارزشمندی در فقه و حقوق دارد، روابط افراد خانواده خصوصاً زوجین از جمله موضوعاتی است که تحت تأثیر تحولات زمان قرار می‌گیرد و طبیعی است که با تحول موضوع انتظار می‌رود احکام و مقررات مربوطه نیز تغییر یابد. مصلحت عنصر زیر بنایی فقه اسلامی و در بردارنده روح مشترک تمام احکام است. علی‌رغم اینکه در نظر فقهای شیعه به عنوان یک منبع مستقل به شمار نمی‌رود؛ لکن در ذیل عقل و مقاصد کلان شریعت قابلیت استناد دارد و نباید از کاربرد مصلحت در هنگام تراجم احکام، ملاکات، مصالح و همچنین کارایی مصلحت در مقام تفسیر غافل ماند. بنابراین تبیین مفهوم این عنصر و جایگاه آن به لحاظ محوریت و دخالت آن در تشریح و استنباط احکام در فقه امامیه ضروری است. قانون حمایت خانواده دربرگیرنده تفکری جامع درباره موضوعات خانواده بوده و بدون شک تحولات جهانی و اوضاع و احوال ایران، آن را کمابیش تحت تأثیر قرار داده است. با این تفاسیر جایگاه عنصر مصلحت در قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۱ در موارد مختلف مربوط به حقوق خانواده، قابل بررسی است. نقش‌آفرینی مصلحت در حوزه حقوق مدنی امری غیرقابل انکار است. اما از آنجاکه تبیین جایگاه مصلحت در این حوزه نیازمند اثبات حضور مهم این عنصر در فقه شیعه می‌باشد، لذا پژوهش حاضر بر آن است تا پس از تبیین مفهومی مصلحت و اثبات جایگاه کلیدی آن در فقه امامیه، با بررسی مصادیق بارز نقش‌آفرینی مصلحت در حوزه حقوق مدنی و پاسخ گفتن به اتهامات موجود در این زمینه به تبیین جایگاه مصلحت در این حوزه بپردازد. این تحقیق در پی آن است که به روش توصیفی-تحلیلی به بررسی فقهی و حقوقی عنصر مصلحت در قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۱ بپردازد.

واژه‌های کلیدی: عنصر مصلحت، حقوق خانواده، فقه اسلامی، حقوق مدنی

مطالعات علوم سیاسی، حقوق و فقه

دوره ۷، شماره ۱، بهار ۱۴۰۰، صفحات ۳۰۲-۳۲۲